Liikenne- ja viestintävirasto
Transport- och kommunikationsverket

LAUSUNTO

Liikenne- ja viestintävalikokunta
liv@eduskunta.fi

Päiväys/Datum
03.02.2022
Dnro/Dnr
TRAFICOM/27493/03.03.01/2022
Viite/Referens
asiantuntijapyyntönne 19.1.2022

HE 237/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Liikenne- ja viestintävirasto Traficomin asiantuntijalausunto, Liikenne- ja viestintävaliokunta 4.2.2022

Yleistä

Maantielosseja koskevat säännökset ovat liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain (503/2005) 6 §:ssä, liikenne- ja viestintäministeriön asetuksessa maantielautoista (20/2006) sekä eräissä aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä annetun lain (1686/2009) nojalla annetuissa Liikenne- ja viestintäviraston määräyksissä. Lisäksi vesiliikennelaissa (782/2019) on yleisesti myös lossia koskevaa sääntelyä.

Liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain 6 §:n mukaan maantiehen kuuluu myös lautta väylineen ja laituri. Lautta voi olla ohjausköyden tai sitä korvaavan Liikenne- ja viestintäviraston hyväksymän muun laitteiston ohjaama lautta (lossi) taikka vapaasti ohjailtava lautta (lautta-alus). Laissa ei kuitenkaan ole ollut tarkempia säännöksiä ohjausköydestä tai sitä korvaavasta laitteistosta taikka määräyksenantovaltuutta virastolle määrätä ohjausköydestä tai sitä korvaavasta laitteistosta taikka sen hyväksymisen edellytyksistä, olkoonkin, että laissa on edellytetty ohjausköyden korvaavan laitteiston olevan Liikenne- ja viestintäviraston hyväksymä. Näin ollen Liikenne- ja viestintäviraston mielestä nyt ehdotettu muutos olisi omiaan parantamaan sekä lossiliikenteen turvallisuutta että vallitsevan oikeustilan selvyyttä tältä osin. Ehdotetun uuden määräyksenantovaltuuden myötä Liikenne- ja viestintävirastolla olisi mahdollisuus, lossiliikenteen turvallisuuden edistämiseksi, asettaa teknisiä vaatimuksia sekä nykyisin pääasiassa käytössä olevalle ohjausköydelle että sitä mahdollisesti korvaavalle muulle laitteistolle. Lisäksi virasto pitää ehdottoman tärkeänä, että määräyksenantovaltuus sisältää ehdotetun kaltaisen mahdollisuuden määrätä myös menettelyistä korvaavan laitteiston hyväksymiseksi. Erityisesti perinteistä ohjausköyttä korvaavaa laitteistoa koskeva määräyksenantovaltuus on nähty välttämättömänä, sillä tähän saakka oikeustila ja viraston valtuudet ovat olleet tältä osin epäselvät eikä virasto ole katsonut voivansa antaa teknisiä vaatimuksia tai pysyvää hyväksyntää tällaisille laitteistoille kuten esityksessä mainitulle ns. virtuaalivaijerille. Liikenne- ja viestintävirasto katsoo määräyksenantovaltuuden olevan perustuslain 80 §:n vaatimusten mukaisesti riittävän tarkkarajainen, mutta samalla sellainen, joka antaa virastolle mahdollisuuden määrätä asiasta tehokkaasti ja vaikuttavasti.

Määräyksen sisällöstä

Ehdotetun määräyksenantovaltuuden nojalla annettavan Liikenne- ja viestintäviraston määräyksen tarkoituksena on ensinnäkin lossiliikenteen ja muun vesiliikenteen turvallisuuden edistäminen ja toisaalta varmistaa ohjausköyttä tai sitä korvaavan laitteiston toimintavarmuus myös mahdollisissa häiriötilanteissa asettamalla laitteistoille tiettyjä toiminnallisia vähimmäisvaatimuksia. Traficomin asiantuntijanäkemyksen mukaan määräyksessä määriteltäviä vaatimuksia voisivat olla esimerkiksi erilaiset laitteistolle asetettavat olosuhdevaatimukset sekä vaatimus soveltaa laitteistoissa tiettyjä olemassa olevia ja yleisesti hyväksyttyjä merenkulun navigointi- ja muita turvallisuuslaitteita koskevia standardeja.

Liikenne- ja viestintävirasto on toistaiseksi myöntänyt määräaikaisen yksittäishyväksynnän kahdelle ns. virtuaalivaijerijärjestelmällä operoivalle lossille. Näistä hyväksynnöistä kertynyttä kokemusta kyseisestä vaihtoehtoisesta järjestelmästä on tarkoitus hyödyntää soveltuvin osin määräysvalmistelussa. Määräys olisi kuitenkin vaatimuksiltaan mahdollisimman teknologianeutraali eikä siten suosisi mitään tiettyä järjestelmää. Määräyksellä asetettavilla vaatimuksilla pyrittäisiin huomioimaan mahdollisimman hyvin myös mahdollisia tulevaisuuden innovaatioita ohjausköyttä korvaavan laitteiston osalta. Määräys on tarkoitus saattaa voimaan ennen Järvi-Suomen lossien seuraavan liikennöintikauden kilpailutuksen päättymistä 30.9.2022.

Jatkotoimenpiteet

Useat lausujat ovat lausuntokierroksella nostaneet esiin sen, että losseja koskeva sääntely on myös monelta muilta osin vaillinaista. Liikenne- ja viestintävirasto toteaa, että se on jo pidemmän aikaa nostanut esiin tarvetta losseja koskevan sääntelyn kokonaisvaltaiselle tarkastelulle ja nykyaikaistamiselle nimenomaan meri- ja alusturvallisuuden näkökulmasta, jotta voidaan välttyä tulevaisuudessakin sellaisilta onnettomuuksilta, joissa syntyisi henkilö- tai ympäristövahinkoja. Losseja nykyisin sääntelevät säädökset ovat auttamatta jääneet ajastaan jälkeen eivätkä vastaa kaikilta osin mm. nykyisiä, aiempia suurempia losseja sekä kasvaneita liikennemääriä. Liikenne- ja viestintävirasto kannustaakin tästä syystä liikenne- ja viestintäministeriötä käynnistämään mitä pikimmin hallituksen esityksessäkin kuvatun erillisen valmistelun losseja koskevan sääntelyn laajemmaksi tarkastelemiseksi. Tältä osin Liikenne- ja viestintävirasto yhtyy LVM:n kantaan, että tälle valmistelulle on sen laajuuden ja monimutkaisuuden vuoksi varattava riittävä aika, jotta losseja koskevat haasteet tulevat varmasti ratkaistuiksi. Läheinen yhteistyö maantielauttaliikenteestä vastaavan Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kanssa sääntelyä kehitettäessä on ensiarvoisen tärkeää. Laajemman lakihankkeen aikataulu olisi syytä ajoittaa siten, että sen mukanaan tuomat muutokset lossien liikennöintiedellytyksiin olisi mahdollista huomioida Meri-Suomen lossien kilpailutuksessa, joka viraston tietojen mukaan on tarkoitus järjestää vuoden 2023 aikana. Liikenne- ja viestintävirasto toivoo myös liikenne- ja viestintävaliokunnan ottavan edellä mainitut seikat tätä lakiehdotusta koskevassa mietinnössään huomioon.

Lisätietojen antaja

Ville Rinkineva, puh 029 534 5444, sähköposti ville.rinkineva@traficom.fi

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) 3.2.2022. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa sähköisiä allekirjoituksia tukevalla lukijaohjelmalla tai Traficomin kirjaamosta.

Ville Rinkineva
Erityisasiantuntija